

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Ligestillingsudvalg

Dato: 19-06-2020
Enhed: FOPS
Sagsbeh.: DEPMMES
Sagsnr.: 2000816
Dok. nr.: 1138834

Folketingets Ligestillingsudvalg har den 17. januar 2020 stillet følgende spørgsmål nr. 48 (alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares endeligt. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Fatma Øktem (V).

Spørgsmål nr. 48:

”Vil ministeren redegøre for, hvor langt Danmark er med at implementere anbefalingerne i WHO’s strategi for mænds sundhed, som blev vedtaget på WHO-Europas regionsmøde den 19. september 2018, og hvordan det generelt går med regeringens prioritering af at løfte mænds sundhed? Der henvises til, at medlemslandene med strategien bl.a. opfordres til at tænke køn ind i sundhedspolitikker og –strategier for fysisk og mental sundhed og trivsel hos mænd, at prioritere at gøre noget ved de forhold, der udsætter mænd for sundhedsrisici, og som giver dem uforholdsmæssig stor dødelighed, og at indrette sundhedssystemet, så tjenesterne også passer til mænd i alle aldre.”

Svar:

Til brug for min besvarelse har mit ministerium indhentet bidrag fra Sundhedsstyrelsen, Danske Regioner og Kommunernes Landsforening, som jeg kan henholde mig til.

Sundhedsstyrelsen har oplyst følgende:

”Generelt har mænd en mere usund sundhedsadfærd end kvinder, hvorfor indsatsen til at reducere rygning, stillesiddende aktivitet og overvægt, vil have en betydning for mænds sundhed, ligesom styrkede behandlingsindsatser også vil komme mænd til gode. Sundhedsstyrelsen udgiver løbende data om risikofaktorer og sundhedstilstanden i Danmark, hvor det sikres, at data bl.a. afrapporteres på køn.

Sundhedsstyrelsen udgav i 2010 den første danske undersøgelse af mænds sundhed i Danmark. Rapporten om mænds sundhed belyser bl.a. danske mænds sundhedstilstand, og angiver effektive metoder og indsatser til at fremme mænds sundhed. I forlængelse af rapporten om mænds sundhed blev der udfærdiget et inspirationsmateriale henvendt til kommunale planlæggere og sundhedspersonale.

Derudover har Sundhedsstyrelsen følgende aktuelle indsatser der er helt eller delvist målrettet mænd:

Ensomhed og mistrivsel blandt ældre mænd

Sundhedsstyrelsen udmøntede i 2019, som led i satspuljeaftalen på ældreområdet for 2019-2022, puljen ”Sammenhængende indsatser imod ensomhed og mistrivsel hos ældre”. Puljens formål var at forebygge ensomhed og mistrivsel blandt ældre med et særligt fokus på ældre mænd. 31 projekter fra både det kommunale, civilsamfund og private aktører har fået midler. Eksempelvis har Ringkøbing-Skjern kommune

modtaget midler til projektet "Ældre mænds trivsel", DGI Storkøbenhavn til projektet "Ildræt og fællesskaber – i udsatte boligområder" og Vedvarende Energi til projektet "Grønne fællesskaber for ældre mænd". Der afholdes netværksmøde og der udarbejdes en erfaringsopsamling i 2022.

Forum for mænds sundhed

Forum for mænds sundhed har modtaget midler fra Sundhedsfremmepuljen i 2019 til projektet "Bedre mental sundhed for mænd".

Formålet med projektet var at opkvalificere de kommunale sundhedsansatte der arbejder med tilbud, rekruttering og aktiviteter rettet mod mænd omfattende fremme af mental sundhed. Afsættet var at kommunerne generelt giver udtryk for at have vanskeligt ved at rekruttere mænd til relevante tilbud. Foreningens dokumentation for mænds mentale sundhed viser et behov for at arbejde mere målrettet med sårbare mænd, eksempelvis grundet ensomhed eller tegn på depression.

Opkvalificeringen blev gennemført som en workshop i 25-30 kommuner, for udvalgte medarbejdere. Den skulle resultere i forbedret målrettede tilbud og rekruttering der vil få mænd til at deltage i nye tilbud, de ellers ikke anså for vedkommende eller attraktive, og som derigennem vil kunne give dem et løft af deres mentale sundhed. Af-rapporteringen er endnu ikke modtaget af Sundhedsstyrelsen.

Kultur på Recept

Der blev på satspuljen 2016-2019 udmøntet 7 mio. kroner til fire kommuner der skulle gennemføre kulturaktiviteter for borgere med let til moderat depression, stress og angst. Samtidig skulle der indsamles erfaringer til udarbejdelse af en model som kunne bruges af landets øvrige kommuner, der var interesseret i at arbejde med denne type tilbud til borgerne. Nogle af kulturaktiviteter der blev udviklet var primært målrettet mænd. Nyborg Kommune gennemførte fx kulturhistoriske forløb med inspiration fra middelalderen, hvor aktiviteterne bueskydning og sværdkamp blev tilbudt mænd. Evalueringen af projektet blev offentliggjort medio juni 2020. Af evalueringen fremgår det bl.a. at en fjerdedel af deltagerne er mænd. Blandt alle deltagerne vurderer otte ud af 10 at de har oplevet, at deres helbred er forbedret efter et 10 ugers forløb, og 3 ud af 4 har vurderet, at kultur på recept i høj eller nogen grad har forbedret deres trivsel. Evalueringen kan læses via følgende link:

<https://www.sst.dk/da/Nyheder/2020/Kultur-paa-recept-hjaelper-borgere-med-depression-stress-og-angst>

Sundhedstjek – rekruttering til kommunale sundhedstilbud

På satspuljen 2016-2019 blev der udmøntet 27 mio. kroner til 11 kommuner som skulle afprøve metoder til at styrke en målrettet rekruttering til kommunale sundhedstilbud af borgere i alderen 40-60 år med forøget risiko for at udvikle eller have muskel-skelet lidelser, KOL, diabetes og hjertekarsygdomme, samt at tilbyde målrettede forebyggelsestilbud til borgere med behov herfor. Rekrutteringen bliver hovedsageligt gennemført i et partnerskab med fagorganisationer som fx Dansk Metal, 3F og FOA på arbejdspladser, hvor der traditionelt er flest mænd ansat. Derfor er de fleste borgere der bliver rekrutteret til sundhedstilbud mænd. Evalueringen af projektet forventes afsluttet i oktober 2020.

Pakkeforløb vedr. prostatakkræft

Denne indsats medvirker til at sikre udredning og behandling samt mindske overdiagnostikken hos mænd ved anbefalinger vedr. rationel brug af måling af Prostata specifikt antigen (PSA). I den forbindelse er det vigtigt at pointere følgende:

PSA-måling er ikke indiceret hos symptomfrie mænd med normal rektaleksploration og uden arvelig disposition". Tages prøven alligevel i denne gruppe bør det kun ske efter etiske overvejelser og drøftelse med patienten, om han ønsker denne viden samt vejledning om, hvad det kan indebære. Befolkningsscreening anbefales ikke.

Pakkeforløb vedr. peniskræft

Gør alment praktiserende læger opmærksomme på symptomer på peniskræft og sikrer, at udredning og behandling samles få steder i landet.

Forløbsprogram for rehabilitering og palliation i forbindelse med kræft

Her gøres opmærksom på, at mænd kan være en særlig målgruppe for indsatser. Ved planlægning, tilrettelæggelse og udførelse af denne type faglige indsatser bør der ligeledes være skærpet opmærksomhed på indsatser, der er rettet mod særlige målgrupper. Fx specifikke diagnosegrupper, børn/unge, mænd, socialt sårbare, pårørende samt borgere med anden etnisk baggrund mv.

Visitationsretningslinje for prostatakkræft

Mindsker overbehandlingen af mænd med prostatakkræft. Denne faglige visitationsretningslinje skal være med til at sikre, at de rigtige patienter opereres, og at alle patienter, for hvem active surveillance er en behandlingsmulighed, tilbydes og i relevant omfang også får active surveillance.

Specialeplanen for urologi

Her stilles krav til sygehusbehandlingen af hyppige mandlige sygdomme herunder LUTS, prostata hyperplasi og til den mere specialiserede behandling af mandlige sygdomme. Det overordnede formål er at sikre en ensartet behandling af høj kvalitet på tværs af landet.

HPV vaccination til drenge

Denne indsats mindsker risikoen for at få analkræft og kønsvorter. Indsatsen er en del af børnevaccinationsprogrammet og anbefales ved 12-års alderen. Fra 1. februar 2020 er tilbuddet blevet udvidet så det også omfatter 1) drenge der er fyldt 12 år i perioden 1. januar til 2018 – 30. juni 2019 og 2) unge mænd der er til mænd og som er i alderen 18-25 år, da denne gruppe er i særlig risiko for at udvikle analkræft".

Danske Regioner har oplyst følgende:

"Danske Regioner arbejder for at skabe mest mulig sundhed i befolkningen og sikre større lighed i sundhed. Lighed i sundhed handler også om lighed mellem køn. Alle fortjener lige muligheder for et sundt og godt liv. Risikoen for sygdom og mistrivsel er ulige fordelt. For nogle sygdomme er der større risiko, hvis du er mand, mens der for andre sygdomme er større risiko, hvis du er kvinde. Det skyldes mange forskellige ting, herunder forskelle i levevilkår, sundhedsadfærd, brug af sundhedsvæsenet og genetik.

Danske Regioners tilgang til social ulighed har tre vinkler. For det første har regionerne en afgørende rolle i den forebyggelsesindsats der systematisk, tværgående og målrettet forebygger sygdomme og lidelser. For det andet er det regionernes ansvar, at den sociale ulighed i sundhed ikke forstærkes i mødet med sundhedsvæsenet, men at vi på hospitalerne og i praksissektoren tilpasser indsatsen til den enkelte og bidrager til at reducere uligheden i sundhed. Og for det tredje har regionerne en særlig opbyggende og støttende rolle i forhold til udsatte borgere, der ikke selv kontakter sundhedsvæsenet, selvom de har behov for en indsats i sundhedsvæsenet.

Social lighed i sundhed er et kernefokus i regionernes arbejde. Differentierede indsatser er én vej til at sikre mere lighed i sundhed. Regionerne arbejder i høj grad med at målrette og tilpasse sundhedsvæsenets indsatser på baggrund af den enkeltes behov, ressourcer og ønsker for at opnå mere sundhed for alle. Det indebærer bl.a., at vi arbejder os væk fra standardløsninger og mere over mod brugertilpassede løsninger, som fx åbne ambulatorier, aktiv patientstøtte, brugerstyrede psykiatriske senge, fleksibilitet i forhold til opfølgning på behandling, gade- og socialsygeplejersker, sociallancen m.m.

Ulighed i sundhed og sygdom grundlægges allerede under graviditeten og fra man er helt lille. Derfor har Danske Regioner stort fokus på at starte en forebyggende og målrettet indsats helt fra start. De politiske udspil "Godt fra start" og "Sundhed for alle børn og unge" indeholder en række initiativer, som regionerne tager for at mindske ulighed i sundhed. Fx arbejder regionerne med at tilpasse indsatsen i svangreomsorgen til familiernes behov og rette et særligt fokus på sårbare familier. Det indebærer flere partnerskaber med civilsamfundsorganisationer og tværgående indsatser for sårbare gravide. Partnerskab mellem Mødrehjælpen, Aarhus Kommune og Region Midtjylland rummer en række initiativer rettet særligt mod fædrene, herunder gruppeforløb med fokus på faderskab.

Generelt er der mere og mere fokus på at samarbejde med civilorganisationer og danne partnerskaber på tværs af forskellige aktører, hvilket kan give mulighed for sundhedsvæsenet for at nå nogle af de grupper i befolkningen, som det kan være svært at få fat på. FC Prostata er et godt eksempel på, hvordan det i højere grad lykkes mænd at deltage i rehabiliteringsforløb. Her spiller mænd, som har haft prostatakræft, fodbold og taler med ligestillede om nogle af de ting, der kan være svære. FC Prostata er et samarbejde mellem hospitaler og DBU.

I planlægningen af sundhedsindsatser, herunder i arbejdet med sundhedsaftaler, har regionerne fokus på befolkningens risikoprofil. Sundhedsprofilerne er et redskab, der bidrager til at målrette sundhedsvæsenets indsatser, herunder målrette forebyggelse mod særlige risikogrupper. Generelt er der stor opmærksomhed i regionerne på at anvende data mere til strategisk at målrette sundhedsvæsenets indsatser.

Ovenstående er blot et udvalg af eksempler på, hvordan regionerne arbejder på at skabe mere lighed i sundhed og målrette sundhedsvæsenets indsatser, og derved fokusere på særlige risikogrupper, herunder mænd".

Kommunernes Landsforening har oplyst følgende:

"Generelt er der en stor opmærksomhed i kommunerne på målgruppen af udsatte borgere, som har forhøjet risiko for at udvikle sundhedsmæssige problemer og samtidig er mindre tilbøjelige til at opsøge vejledning og hjælp i sundhedsvæsenet – herunder mænd. Ligeledes er der i den kommunale sundhedstjeneste en stadigt stigende opmærksomhed på fædres rolle og egen trivsel i barnets første leveår.

Mange kommuner samarbejder med frivillige aktører om de målrettede tilbud og der er i det hele taget et stort civilsamfundsfokus i udviklingen af sundhedsfremmende tilbud.

Tilbud i den kommunale sundhedstjeneste målrettet mænd

I den kommunale sundhedstjeneste er der en stadigt stigende opmærksomhed på fædres rolle og egen trivsel i barnets første leveår. I flere og flere kommuner begynder man fx at screene fædre for fødselsdepression og have tilbud målrettet mænd som hjælp til at komme gennem depressionen.

Eksempler

Tilbud til fædre med efterfødselsreaktioner - Albertslund Kommune

Det er en fast del af sundhedsplejens arbejde at både mor og far får tilbud om at blive screenet for efterfødselsreaktioner – som ifølge forskningen rammer 7% af fædrene. Der anvendes Gotlandsskalaen og EPDS og screeningen sker ved sundhedsplejens besøg, når barnet er 2,5 mdr. Hvis fædrene scorer højt henvises de til et tilbud i familiehuset.

Fars legestue – Aalborg Kommune

I Fars Legestue kan fædre komme med dit barn og lege og være sammen med andre fædre. Tilbuddet er uforpligtende og åbent for alle fædre med børn i alderen 0-3 år.

Fars Legestue holder åbent hver fredag kl. 12.00-14.30. Sundhedsplejen kigger forbi hver anden fredag, og står til rådighed en times tid til at svare på spørgsmål.

Sundhedstilbud til kronikere

Kommunerne varetager opgaven med at yde rehabiliterende tilbud til borgere med kroniske sygdomme. KL gennemfører hvert år en forvaltningsundersøgelse, hvor kommunerne bidrager til at kortlægge opgaveløsningen og arbejdstilrettelæggelsen i det kommunale sundhedsvæsen. I KL's forvaltningsundersøgelse for 2019 angiver 23,5 pct. af kommunerne, at de har forebyggelsestilbud til kronikere særligt målrettet mænd. Af forvaltningsundersøgelsen angiver 44 pct. af kommunerne ligeledes, at de har forebyggelsestilbud til kronikere særligt målrettet udsatte borgere (fx psykisk sårbare, misbrugere mv.). Andelen af mænd i denne gruppe er typisk relativt høj.

Eksempler

Vildmænd; mandehørm og hygge – Svendborg Kommune

Vildmænd er et tilbud for mænd, der gerne vil tilbage til hverdagen efter en langtidssygemelding som følge af en livskrise efter diagnoser som stress, angst, depression, kræft, hjerte-kar-sygdom, smerte, overvægt eller diabetes. Kurset er en del af et ph.d. projekt og bygger på en metode med 4 søjler:

- Natur og naturvejledning
- Opmærksomhedstræning
- Kropsbevidsthed
- Fællesskab og bålterapi

Kurset varer i 9 uger med en mødedag om ugen af 3 timers varighed og er lavet i samarbejde mellem Svendborg Kommune og Naturama.

Naturkræfter – Silkeborg Kommune

Naturkræfter er et holdforløb, der består af træning og friluftsliv, fysisk arbejde i skoven og fællesskab med andre. Tilbuddet indeholder desuden aktiviteter som f.eks. madlavning over bål og besøg af en naturvejleder. Naturkræfter er et tilbud til mænd, der har eller har haft kræft. Du skal være over 18 år.

Generelle sundhedsfremmende tilbud

Kommunerne arbejder på forskellig vis med at skabe gode rammer for et sundt liv og med at understøtte sundhedsadfærd blandt borgerne. Dette sker eksempelvis gennem forebyggende og sundhedsfremmende rådgivning og støtte til borgere, som ønsker en mere aktiv livsstil, nedbringe moderat overvægt, nedbringe stress mv. Det sker også gennem opsøgende indsatser for at nå ud til borgere, som har behov, men ikke selv opsøger hjælp.

Der er generelt et stort målgruppefokus, når kommunerne iværksætter denne type tilbud. Motivation, behov og egenkompetence er forskellige og stiller forskellige fordringer til indsatsernes indhold og rekrutteringen hertil, som kommunerne leverer. Bredt set i kommunerne er der fokus på mænd og udsatte borgere som særlige målgrupper, der har gavn af målrettede tilbud.

Mange kommuner indgår i samarbejder med frivillige foreninger om at stille tilbud til rådighed.

Eksempler

Hemingway klubber for ældre mænd

Hemingway klubberne er drevet på frivillig basis af målgruppen selv, dvs. seniorherrer, der arrangerer ugentlige møder i forskellige interessegrupper, de selv skaber. Det kan være forskellige former for sociale fællesskaber om fx motion, udflugter, teater/biografbesøg, fællesspisning eller foredrag.

Den første klub blev etableret af Frivilligcenter & Selvhjælp Gentofte i 2013 som en sundhedsfremmende indsats rettet mod forebyggelse af ensomhed blandt ældre mænd. Behovet for at være del af et lokalt fællesskab med jævnaldrende mænd, hvor man både kan (gen)opbygge og vedligeholde sociale kompetencer og netværk, har vist sig at være meget større end forventet. Der eksisterer pt. 16 klubber på Sjælland, men der skal på landsplan etableres flere nye klubber over de næste tre år.

Erfaringerne viser, at klubberne reducerer ensomhed, øger trivsel og skaber nye venskaber og lokale fællesskaber – og en øget deltagelse i lokalsamfundet, da flere eksempelvis bliver frivillige andre steder.

<https://hemingwayclub.dk/>

Horsens-projekt skal hjælpe ældre mænd ud af ensomhed

Det er særligt mænd over 65 år, der har mistet en ægtefælle eller netop er stoppet på arbejdsmarkedet, der er i risikogruppen for at

blive ufrivilligt alene. Det er en problemstilling, som Horsens Kommune er opmærksom på.

Horsens Kommune kører i samarbejde med Ældre Sagen og Horsens Provsti projektet 'Vi løfter i flok - Sammenhængende indsatser imod ensomhed og mistrivsel hos ældre', der har til formål at opspore, forebygge og hjælpe ældre mænd ud af ensomhed og mistrivsel. Ældre Sagen og Horsens Provsti vil i samarbejde med kommunen etablere mandegrupper, hvor ældre mænd kan mødes og få nye kammeratskaber.

<https://www.dknyt.dk/artikel/102919/horsens-projekt-skal-hjaelpe-aeldre-maend-ud-af-ensomhed>

Syn for sagen – Mariagerfjord Kommune

Syn for Sagen er et gratis tilbud om helbredstjek og strukturelt sundhedsfremmende og forebyggende tiltag til borgere såvel som virksomheder i Mariagerfjord Kommune. Baggrunden for projektet er dels en sundhedsprofil, som viser, at antallet af borgere i Mariagerfjord Kommune med kronisk sygdom er højere end regionsgennemsnittet, dels et udtrykt politisk ønske om at have fokus på tidlig opsporing og forebyggelse af kronisk sygdom.

Målgruppen er virksomheder i Mariagerfjord Kommune, der beskæftiger et stort antal faglærte og ufaglærte medarbejdere. I perioden februar 2018 til og med ultimo marts 2019 er der gennemført 695 helbredstjek, fordelt på 404 mænd og 291 kvinder, heraf har 493 (71 procent) ingen uddannelse eller er faglært. 28 procent henvises til et kommunalt sundhedstilbud, og 20 procent anbefales kontakt til egen læge.

Indsatsen er et godt eksempel på en strukturel indsats, som formår at få kontakt til mange af de mænd, som har sundhedsudfordringer, men ikke ellers kommer i kontakt sundhedsvæsenet.

Stresskursus kun for mænd, Aalborg

Mange mænd oplever stress, derfor tilbyder Center for Mental Sundhed et stressforløb kun for mænd. Forløbet har plads til 14-16 mænd over 18 år, som har symptomer på stress. Kurset bygger på Åben og Rolig forløbene, men indeholder også bevægelse, og foregår i Streetmekka. På kurset får deltagerne redskaber til at håndtere stress og få mere ro og fokus".

Med venlig hilsen